

Riigikogu väliskomisjoni istungi protokoll nr 167

Tallinn, videosild

Teisipäev, 06. aprill 2021

Algus 14.00, lõpp 15.57

Juhataja: Marko Mihkelson (esimees)

Protokollija: Kristiina Reinfeldt (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Mihhail Lotman, Jüri Luik, Indrek Saar, Eerik-Niiles Kross, Imre Sooäär

Komisjoni ametnikud: Birgit Keerd-Leppik (nõunik-sekretariaadijuhataja), Ivar Mölder (nõunik)

Puudus: Mailis Reps, Maria Jufereva-Skuratovski, Ruuben Kaalep, Henn Põlluaas ja Valdo Randpere

Kutsutud: pöördumise algatajate esindaja Viktoria Solomina, välisministeeriumi Euroopa küsimuste asekancler Märt Volmer ning terviseameti nakkushaiguste osakonna nõunik Natalia Kerbo (1. päevakorrapunkt); Eesti alaline esindaja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni juures, suursaadik Sven Jürgenson, välisministeeriumi poliitikaosakonna 2. büroo (rahvusvaheliste organisatsioonide ja inimõiguste büroo) direktor Liis Lipre-Järma, ÜRO alalise esinduse nõunik Kristel Lõuk (2. päevakorrapunkt); Riigikogu infonõunik Liisa Johanna Lukk

Päevakord:

1. Kollektiivne pöördumine "TEEME ÄRA! Anname EHITUSES ja kõikides valdkondades Soomes töötavatele Eesti inimestele võimaluse täita oma tööülesanded ja tulla kasvõi korraks koju." (1-6/21-20)
2. Ülevaade Eesti tegevusest ÜRO Julgeolekunõukogu valitud liikmena
3. Info ja muud küsimused

1. Kollektiivne pöördumine "TEEME ÄRA! Anname EHITUSES ja kõikides valdkondades Soomes töötavatele Eesti inimestele võimaluse täita oma tööülesanded ja tulla kasvõi korraks koju." (1-6/21-20)

Marko Mihkelson sõnas sissejuhatuseks, et väliskomisjon on kollektiivse pöördumise sisuks olevat probleemi eelnevalt arutanud ning käesolev pöördumine aitab kodanike murele rohkem tähelepanu saada.

Viktoria Solomina sõnas, et kollektiivse pöördumise algatajate eesmärk oli edastada rahvaalgatus kiiremas korras Riigikokku ning 1000 allkirja miinimummäära kokkusaamisel seda ka tehti. Solomina oli seisukohal, et pöördumise toetajaid on tegelikult rohkem. Solomina kirjeldas oma esitluses, et rahvaalgatus koostati 22.- 25. veebruaril 2021 ja levitati seejärel erinevates sotsiaalmeedia kanalites allkirjade kogumiseks nii Eestis kui ka Soomes töötavate inimeste seas. Rahvaalgatus oli kogunud 28. veebruariks 1002 allkirja ning oli

koheselt Riigikokku edastatud, kus Riigikogu juhatus selle 16. märtsil 2021 menetlusse võttis. Algataja esindaja tänas pöördumise kiiresti päevakorda võtmise eest.

Solomina jätkas ja selgitas olukorra tausta. Alates 27. jaanuarist 2021 hakkas Soomes kehtima sisenemiskiirang, aga mitte kõigile. Soome lubas riiki siseneda ainult valitud kriteeriumitele vastavad inimesed ning Eestist tulevad ehitajad ning paljud teised Soomes töötajad, kes kriteeriumitele ei vastanud, pandi valiku ette, kas jääda kodumaale teadmata ajaks või minna tööle ja loota, et piirangut ei pikendata. Tööliste ja perede lootus purustati Solomina sõnul hetkega, kui piirangut pikendati, esialgu 18. märtsini ja seejärel 17. aprillini 2021. Olukord oli ja on rahvaalgatuse esindaja sõnul ebameeldiv ning äärmiselt ebaõiglane. Samuti on ebaõiglane jaotus töötajate vahel, kes võib üle piiri minna ja kes mitte. Möödunud kuud on näidanud ka ebavõrdset kohtlemist alalise ja ajutise Soome elamisloa omavate isikute suhtes. Kokkuvõtteks lausus Solomina, et riikide poolt sätestatud piirangud ning teised meetmed on efektiivsed Covid-19 viiruse levimise tõkestamisel, aga samas peavad piirangud olema selged, loogilised, õiglased ning ei tohi rikkuda inimeste õigusi. Kollektiivse pöördumise algatajad ootavad Riigikogult aktiivset Eesti-Soome vahel töötavate isikute kaitset ning soovivad, et rahvaalgatus oleks edastatud Soome riigi juhtidele.

Märt Volmer, Eesti-Soome koostöökomisjoni Eesti-poolse juhina andis enda ülevaate olukorrast. Volmer sõnas, et Soome ei ole käesolevaks hetkeks otsustanud, kas vaksineerimist tõendav dokument annaks õiguse Soome sisenemiseks või mitte, samas aga viiruse läbipõdemist kinnitav dokument asendab negatiivset testi. Samal ajal töötatakse Volmeri sõnul Soomes aktiivselt vaksineerimispassi digitaalse lahenduse kallal. Eelõeldu ei vabasta aga sissesõidukeelust või isolatsioonist.

Volmer jätkas ja kirjeldas Eesti-Soome koostöökomisjoni tööd. Töögrupp kohtub regulaarselt alates eelmise aasta sügisest ja eesmärk on ennetada ja lahendada kitsaskohti, mis Eesti-Soome piiriületusel ja inimeste vabal liikumisel võiksid tekkida. Algselt eesmärgiks oli otsekontakti loomine, mis on Volmeri sõnul toimunud ning tekkinud on usalduslik töösuhe. Infovahetus on töögrupi regulaarne ja erinevate tasandite ekspertide suhtlus omavahel on toimiv. Riigid on teadliku üksteise olukorrast, meetmetest ja plaanidest. Volmer kinnitas, et Eesti tõstatab omalt poolt kollektiivse pöördujate probleemi, samas peab nentima, et Soome lähtub oma rahvatervise argumentidest. Volmer nõustus, et tegu on kõigile mõistetavalt tõsise olukorraga. Volmer rõhutas, et tegu on mitmetasandilise suhtlusega ning suur roll on terviseameti ja teadlaste soovitusel nii Soomes kui ka Eestis.

Natalia Kerbo selgitas, et tema ülesanne eelmainitud töögrupis on anda Eesti poolt ülevaade tervisekriisi olukorrast, sealhulgas nakkusjuhtumitest, olukorrast haiglates, sissetoodud juhtumitest ja uutest tüvedest. Kerbo kinnitas, et koostöö kolleegidega Soome tervisehoiuasutuses on tihe.

Marko Mihkelson palus täpsustada, millistes valdkondades töötavad inimesed saavad Soome siseneda ja millistel kaalutlustel on see neile võimaldatud. Mihkelson uuris kui palju mõjutavad Euroopa Liidu regulatsioonid Soome valikuid.

Märt Volmer sõnas, et Soome on teinud valiku lähtuvalt enda vajadustest ning riiki lubatakse näiteks meditsiinitöötajad ja hädavajalikke liikujaid, kelleks on teiste hulgas diplomaadid, lendurid, sõjaväelased, kaubaveo autojuhid. Volmer lisas, et Soome riigi otsus on üsna Euroopa Liidu soovitude piiril, sest lubatud on siseneda vaid teatud kategooriatel. Nimelt, soovitas Euroopa Liidu Nõukogu, et riigipiire ei sulgeta, kuid tegu ei ole juriidiliselt siduva dokumendiga. Riigid võivad seada piiranguid viidates rahvatervise huvidele, mis on aga iga liikmesriigi enda kompetentsis.

Jüri Luik soovis saada ülevaadet statistikast. Ta soovis teada kui paljud töötajad on Soomes kes ei saa tulla oma perede juurde Eestisse ning kui palju on inimesi, kes on jäänud Eestisse ja ei pääse Soome tööle.

Viktoria Solomina sõnas, et tal puudub täpne ülevaade küsitud statistika kohta. Solomina oli seisukohal, et rangete reeglite kehtestamine toob endaga kaasa nendest reeglitest kõrvalehiilimise ning tõi järgnevat näited. Nimelt, on ka eelnevalt väljatoodud, et kaubaveo autojuhid saavad vabalt üle piiri liikuda ning tulenevalt sellest sõnas Solomina on paljud ehitustöölised oma tööandjate poolt ümberkvalifitseeritud just kaubaveo autojuhtideks ning see annab neile võimaluse vabalt piiri ületada. Teise näitena tõi ta välja võimalikud fiktiivseid

suhete skeemid. Solomina rõhutas, et viiruse levitamise seisukohast ei ole oluline, kas inimene omab Soomes elamisluba või mitte ning kordas, et ei näe sellistel rangetel piirangutel sisulist mõtet. Solomina tõi näite, et tema abikaasal, kellel on ametlik tööleping Soome ettevõttega, kuid kellel puudub Soome elamisluba, ei ole lubatud perekonnaliikmeid külla kutsuda.

Märt Volmer lisas, et Soomes ametlikult elavad inimesed saavad piiri ületada. Samuti on lubatud üle piiri inimesed, kellel on selleks vältimatu perekondlik põhjus, mille hulka kuuluvad matused, pulmad, pereliikme haigestumine ning kohtumine lähisugulasega, kes on vastavalt Soome alaline elanik.

Marko Mihkelson soovis saada võrdlevat ülevaadet pandeemia olukorrast Soomes ja Eestis ning millised võiksid olla prognoosid.

Natalia Kerbo sõnas, et prognoose on raske ennustada. Olukord on riikides erinev. Kerbo tõi Ühendkuningriigi tüve näite, mis tõstab oluliselt riigisisest haigestumist. Soomes on seevastu tuvastatud võrreldes Eestiga rohkem uute tüvede juhtumeid.

Märt Volmer juhtis tähelepanu tõsiasjale, et nakkus ei levi suurema nakkusnäitajaga riigist väiksema nakkusnäitajaga riiki, vaid kõige rohkem tuuakse haigust sisse riikidest, mille vahel on tihedam liikumine. Nimelt, tuuakse Eestisse kõige rohkem nakkust sisse Egiptusest ja Soomest. Volmer märkis, et mõlemas riigis on nakkusnäitajad madalad, aga tiheda liikumise tõttu on just Egiptusest ja Soomest saabujate hulgas rohkem nakatunuid.

Viktoria Solomina tegi ettepaneku vaksineerida eesliinitöötajatenä ja Soomes töötavaid inimesi.

Indrek Saar väitis, et Soomest on Eestisse toodud kaheksa Lõuna-Aafrika tüvega nakkusjuhtumit. Saar uuris, kas tegu on piisava põhjusega, et kehtestada Soomest tulijatele piirangud.

Natalia Kerbo sõnas, et poliitiline otsus eesliinitöötajate vaksineerimise kohta on tehtud Euroopa Liidu tasandil. Kerbo märkis, et Eesti nõuab ka praeguses olukorras negatiivset testi riiki sisenejatel, mida võib käsitleda piiranguna.

Marko Mihkelson soovis teada, kas kõik riiki sisenejad peavad esitama negatiivse testi.

Imre Sooäär uuris, kas ka lennujaamas nõutakse negatiivset testi. Samuti soovis Sooäär teada, kas isolatsiooni peavad jääma ka vaksineeritud ja Covid-19 läbipõdenud inimesed.

Märt Volmer sõnas, et alates 5. aprillist 2021 peavad kõik Eestisse sisenejad tegema testi või jääma isolatsiooni. Isolatsioon kestab kümme päeva ja võimalus on lühendada seitsmele, juhul kui tehakse kaks testi. Volmer lisas, et Soomes töötavad inimesed võivad pöörduda tagasi Soome ning seda ei peeta isolatsiooni rikkumiseks. Samuti ei ole Eestis vaksineeritud ja läbipõdenutel kohustust jääda isolatsiooni, aga see on pigem erand Euroopa Liidu riikides. Terviseamet eelistab, et sisenejad testiks end riiki saabudes, et saada paremat ülevaadet viiruse levikust. Ka lennufirmasid on informeeritud, et Eestis saab testida riiki sisenedes, aga osad lennufirmad on kehtestanud enda nõuded ning nõuavad negatiivset testi enne pardale minekut.

Marko Mihkelson soovis teada, kas on prognoose Soome piirangute kohta pärast 17. aprilli. Samuti uuris Mihkelson, milline on orienteeruv inimeste arv, kes töötab Soomes, aga ei oma sealset elamisluba.

Märt Volmer kinnitas, et edastab Mihkelsoni soovitud statistika väliskomisjonile ning edastab kollektiivses pöördumises tõstatatud mure Eesti-Soome koostöökomisjoni Soome kolleegidele.

Indrek Saar palus kollektiivse pöördumise esindajal sõnastada kaks prioriteeti, mida väliskomisjon võiks püüda saavutada suheldes Soomega.

Viktoria Solomina palus lubada Soomes töötajatel kas või korra ületada Eesti-Soome piiri ja lubada nad seejärel tagasi Soome tööle. Seda piirületust saab kontrollida ja kindlaks määrata kordade arvu (kord või kaks kuus). Olukorra paranemisel võiks piiranguid lõdvendada. Solomina põhjendas oma öeldut tõsiasjaga, et paljudel on oluline pääseda Eestisse, et lisaks pere külastamisele pikendada näiteks isikut tõendavat dokumenti või pääseda eelnevalt planeeritud arsti vastuvõtule.

Marko Mihkelson võttis arutelu kokku ja sõnas, et pöördujate probleem on akuutne ning sellega tegeletakse komisjonis edasi. Mihkelson andis teada, et käesoleval istungil arutatu

edastatakse ka Riigikogu esimehele, kes saab selle tulevase nädala videokohtumise raames edastada Soome parlamendi spiikrile. Mihkelson palus arutada pöördujate muret ka järgmisel Eesti-Soome koostöökomisjoni kohtumisel ja anda väliskomisjonile tagasisidet kohtumise tulemusest ning Soome kommentaarist.

Komisjonis jätkus arutelu erinevate võimaluste üle, kuidas teemaga edasi liikuda. **Jüri Luik** tegi ettepaneku koostada esimehe ja aseesimehe poolt uus tekst menetluses oleva Riigikogu pöördumisele Soome parlamendi poole, keskendudes Eesti-Soome heade suhetele ja tuues sisse ka humanitaarse probleemi, millega inimesed on meie poole pöördunud. **Indrek Saar** tõstatas ka ebavõrdse kohtlemise mure, mis on seotud vaksineeritute ja läbipõdenutega. **Marko Mihkelson** soovis saada ülevaadet, kuidas Soome teisi naaberriike käsitleb võrdluses Eestiga, kas regulatsioon on sama. Ütles, et vaatavad koos aseesimehega teksti üle, et siis komisjoni päevakorda panna. **Mihhail Lotman** tegi ettepaneku, et Eesti peaminister võiks arutada teemat Soome peaministriga.

2. Ülevaade Eesti tegevusest ÜRO Julgeolekunõukogu valitud liikmena

Sven Jürgenson andis ülevaate Eesti märtsikuu tegevusest ÜRO Julgeolekunõukogus. Märtsis oli eesistujaks Ameerika Ühendriigid. 1. märtsil osales Julgeolekunõukogu kohtumisel esmakordselt Ameerika Ühendriikide uus suursaadik ÜRO juures Linda Thomas-Greenfield, kes andis veebruari lõpus üle oma volikirjad ÜRO Peasekretärile. Eesti korraldas 12. märtsil teist aastat järjest kõrgetasemelise Krimmi Arria-formaadi kohtumise, mis õnnestus suurepäraselt. Eesti tegi ka pressiteate Afganistani teemal mõistmaks hukka tsiviilisikute vastu suunatud rünnakud. Aprillis on jätkuvalt tähelepanu all muu hulgas arengud Etioopias ja Myanmaris ning eesistujaks on Vietnam. Myanmaris teemal kavandab Ühendkuningriik 9. aprillil Arria-formaadi kohtumist. Eesti jälgib sündmusi Ukrainas ning ollakse tihedas kontaktis Ukraina kolleegidega, et hinnata edasisi võimalikke samme Julgeolekunõukogu areenil. Afganistani teemal on venelased esitanud eesistuja avalduse (PRST) teksti, arutelud selle üle jätkuvad aprillis.

Liis Lipre-Järma tuletas meelde, et Jürgenson kutsus aktiivselt üles Julgeolekunõukogu reageerima sündmustele Myanmaris.

Marko Mihkelson küsis, mida võiks ÜRO Julgeolekunõukogu teha reageerimaks viimastele arengutele Ukrainas.

Sven Jürgenson kommenteeris Vene vägede liikumise tagamaid ja tõi näiteid ka ajaloost ning andis enda hinnangu olukorrale. Jürgenson tuletas meelde, et Ukraina on Julgeolekunõukogu päevakorras teemana alates 2014. aastast.

Jüri Luik tõi välja küsimuse, mida võiks tõstatada vestluses Ukraina kolleegidega.

Sven Jürgenson rõhutas tugevate argumentide olemasolu olulisust.

Jüri Luik tundis huvi, milline on Venemaa huvi Afganistanis.

Mihhail Lotman tänas sisuka ülevaate eest ja väljendas arvamust olukorrale Ukrainas.

Eerik-Niiles Kross andis enda kommentaari Vene vägede liikumisele. Kross rõhutas operatiivse tegutsemise valmiduse olulisust.

Marko Mihkelson rõhutas lõpetuseks ennetava tegevuse olulisust.

3. Info ja muud küsimused

Marko Mihkelson andis teada, et käesoleva nädala reedel kell 13.00 toimub väliskomisjoni kohtumine Ukraina Ülemraada väliskomisjoniga.

(allkirjastatud digitaalselt)
Marko Mihkelson
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristiina Reinfeldt
protokollija